

Áll. Polgári Iskolai
Tanárképző Főiskola

III.

Magyar és egyetemes
irodalom

C.

187

TON



**FIATAL SZEGEDI KÖLTŐK
ANTHOLÓGIÁJA**

S Z E G E D, 1 9 3 9.

ÚTON

FIATAL SZEGEDI KÖLTŐK
ANTHOLÓGIÁJA



S Z E G E D , 1 9 3 9 .

SZTE Egyetemi Könyvtár



J000786970

NYOMTATTA :
ABLAKA GYÖRGY KÖNYVNYOMDÁJA
SZEGED, 1939.

A CÍMLAP FAMETSZETE
TALPAI BÉLA
MUNKÁJA

FELELŐS KIADÓ:
IFJ. TÓTH LÁSZLÓ



ÁLL. POLGÁRI ISK. TANÁRKEPZŐ FŐISKOLA

— KÖNYVTÁRA —

Leltári szám: 187

Csapat-szám: H. c. 4. 219

Hét fiatal szegedi költő, kéz a kézben, együtt indul útnak, hogy hitet tegyen. Nem könnyű és nem veszélytelen ez a feladat . . .

Aki fiatalosan forradalmi hangot, tartalmat, vagy formát vár tőlük, csalódik.

Amikor most érdemük és tehetségük szerint a magyar szellem áramába szeretnének bekapcsolódni, történelmi hagyományt vesznek át: embervoltuk és magyarságuk tudatosan őszinte és öntudatlanul forró energiáit sugározzák és adják tovább. Embernek és magyarnak lenni pedig a legreálisabb és a legeszményibb cél manapság, és akiknek ajkán, íme, dal fakadt, ezért a teljes értelmű humanitásért és ezért a teljes értelmű magyarságért zengik a maguk zsoltárait. Zúgva-zengve menetelnek, akár csillagok űrködnek fölöttük, akár villámok robbannak. Úton vannak, mert tudják: várnak rájuk!

És mielőtt lábuk újabb lépésre dobbanna, odalopakodnak az elhagyott strázsákra és a vándorok alázatával, de az igazak bátorságával ezt kiáltják az egyetlen halhatatlan szegedi költő: **J u h á s z G y u l a** fájdalmasan szép emléke felé: **Fiatalok: már itt vagyunk!**

Balázs György
Dalmát József
Jécsai Andor Ferenc
Kállay István
Ráth József
Uff. Tóth László
Várady Rózsa

versei

Balázs György

A SZEMEIM

A szemeim
mélytűzű, húnyt, elfáradt lámpák,
s az életet halálnak látják.

A szemeim
szomorú, szürke kis galambok,
álmódózó lélekharangok.

A szemeim
barnák s mégis feketén látnak, —
két halk könnycseppje a világnak.

A két szemem
csöndes bánatok temetője,
bús lelkeknek két öreg őre.

A két szemem
az arcom furcsa két virágja,
könnyesen bámul a világra.

A két szemem
dacol, ragyog, nevet, sír holtig,
s egyszer majd lassan lecsukódik.

Ó, KÖDÖS UTCA, PESTI ÚT...

Ó, ködös utca, pesti út,
Fogadd be ezt a rossz fiút!
Ki néz morogva, néz nevetve
Fehér porodra, kék egedre ;
Ki hűs szellőd arcába kapva,
Megáll beszívni pillanatra :
Idegen sóhajok szagával,
Idegen étellel, — magával.
Ki sírni és nevetni szégyell,
S mégis nevetve-sírva néz fel
A széles égre s le a porba,
És halk kis versét eldalolja :
Fogadd be ezt a rossz fiút,
Te ködös utca, pesti út.

A ZENE BIRODALMÁBAN

1. Valse

Chopin lelke borong a zongorán,
Száz mély futamban végigömlik lágyan,
S a halk percekbe átremeg a vágyam.

A csend ájult szépségű bíborán
Átgördülnek a búsan zsongó hangok,
Borongó ritmusú, lassú harangok.

Egy ujj végigtrilláz a húrokon, —
Az élet fáradt valcert lejt zokogva
A sötétben csillogó dallamokra.

A sok bús hang sejtelmesen oson,
És mélyen, fájón ömlik le az éjbe:
Táncoló vágyak bánatos zenéje.

2. Szimfónia.

Zenetitánok birkóznak a légben,
És hömpölyögve viharzik a dallam ;
Beethoven bús szelleme fölkomorlik
A nagy gigászi zenezivatarban.

A hangok szétcsapnak a végtelenbe,
És diadalmas reszketéssel szállnak ;
Hatalmas és fenséges szárnyalása
Száz robbanó, világraomló vágynak.

3. Scherzo.

Félénk, ijedt kis hangok csókolóznak,
Halk illanással lebbennek a csöndbe,
S a röppenő álmok közt reszket forrón
Egy édes, csalfa zenetündér könnye.

Elfojtott, csendes, csókos sóhajokkal
Szép szíveken átborzongó varázsa.
Kis hegedűk remegő húrjain túl
A lelkeket kacagva babonázza.

HAZAFELÉ

Nagybúsan, csendben hazaballagok,
A lábam lassan, tétován halad,
Az este, mint egy mély, sötét torok:
Feketén, fájón szívembe harap.

Az árnyékom mögöttem imbolyog,
Kísérteties jegenyék alatt, —
Hol bánatom remegve sompolyog,
Suhogva száll, s a szívemen marad.
A tó, — olyan mély, mint az életem,
S áttáncol rajta egy bús pillanat;
És betakar az éj, a végtelen, —
A szélben szellemek sikoltanak, —
Egy árnyék átsuhan a réteken,
S a csend sóhajtja szét a vágyamat.

SZONETT

A lány, akit szeretek, fekete.
A lány, akihez még egy szót se szóltam.
Vágyaim leperegnek róla holtan,
És én nem kérdeztem még meg : szeret-e.

A lány, kibe még sohasem karoltam,
S csak érte borzong szívem melege.
Parázsló nagy szemének betege
És szívének néma szolgája voltam.

A lány szomorú szívem szigete.
Fáradt bolond vagyok e furcsa korban,
S boldog bolond, mert búmat eldaloltam.

A lány forró, mint tűz a nehéz borban,
S olyan, mint szívem mély, sötét sebe.
A lány, akit imádok — fekete.

KÜLVÁROSI UCCA

Rozzant, düledező, sáros, szűk kis ucca
Hol a nyomor fúj be minden kicsi zugba, —
S lecsukott szemekkel:
Sápadtan haldoklik mindennap a reggel.

Szürke kis uccában feketék az álmok.
A szél zörög egy bús, téli imádságot, —
S mikor jön az éjjel:
Sír a kicsi ucca pocsolyaszemével.

BORDAL

Pajtás, minden csak elmúlik!
A bor, a lány, az álom és az élet,
Dalold hát végig e pár tizedévet!

Pajtás, Bacchus lábaihoz omolj!
A pillanatot énekeld vídáman,
Ne törődj e rongy, kilyukadt világgal

És dacosan emeld a poharat föl,
Hiszen te sem vagy külömb mindeneknél;
Meghalhatsz már: születted, élsz, szeretted.

És vadul vágd a poharat a földhöz!
És rugj szét mindent, úgylis senkié, —
Pajtás, elmúlik minden! Évoé!

A BETŰK

Néha úgy este, ha már pihenni vágyom,
mint ezer csalfa álom: ők megjelennek;
lassan, ijesztően és kavarogva táncra kelnek.
Szegény betűk:
örök, bús szolgaság az életük; —
és ideborulnak úgy este néha,
zavartan, komoran, keverten,
hogy átgördüljenek egy halk kis versen;
ők hozzám jönnek. És a szent papíron
furcsa alakjukat egymásba írom.
S ők jönnek, szállnak
habonás partjáról egy jobb világnak.
Szavakba ömlenek,
fáradtan, mosolyogva, elcsigázva:
mindegyik árva.
Aztán elmennek, újra visszajönnek
és élnek rút asztalán a Közönynek.
S a papírról sikoltanak föl rátok,
hogy meghalljátok.
Ők itt maradnak,
temetetlenül is temetve. ásítva bús végtelenekbe,
dacos egykedvűséggel állva
mindíg... s a lámpa sávja rájuk esve:
jól látom őket. Szegény kis betűk,
ahogy a csendben fehér testére szállnak a papírnak
néha úgy este, — biztosan sírnak...

Dalmát József

ELALVÁS ELŐTT

Most úgy megyek az éjbe,
mint a halálraítélt;
nyakamra siklik a bárd.

Ahogy most rád gondolok:
(lassan felejtve neved)
rámcsókolod a halált.

A FEKETE

A föld fehér,
az ég fehér;
a városon
az Istenarc
most átoson.

A föld fehér,
az ég fehér;
és feledve
csak én vagyok:
a fekete.



LÁTOMÁS

A fák csontjai megroppannak,
a lélek hálni jár beléjük;
halált olvastak a világra:
a gonosz a gonoszt megáldja,
s üres, könnytelen szemmel élünk.

Vége! — én is ott laktam jól
a gonosztanyán tivornyázva;
sötét, zegzugos néma utcák
a lélekharangot el-elhúzzák
és sötét borul a világra.

FELENGEDETT

Ma felengedett és a tócsákban
megmosdott a téli háztető,
a fák tótágast égbekaroltak
s a nap szemérmesen bújt elő.

Télbegörnyedt hátát felemelte
a sarki koldús, itt a ház előtt,
s a szemében megfürdő Istenarc
kipocskolt pár könnyet, nevetőt.

Temetjük mi szép volt, ami fehér,
— az utcákban a sötét lődörög —
elbúcsúzom tőlük és magamtól,
mert más jön most, mert most én jövök.

SOKAKHOZ

Egymásra rakjuk a vályognapokat,
görnyed a hátunk és izzadunk, —
gyerünk, gyerünk!

Én palotát rakok a vályognapokból,
s te barátom, mért búsulsz a vackod alatt?
Gyere csak bátran!

Segíts vinni a vályognapokat,
ki tudja, holnap remeghetsz-e még, —
siess barátom!

Játsszuk a vígat a vályogpalotában,
rugd félre a kunyhót, és ne leskődj hátra!
Gyere barátom!

OLYAN VOLTÁL

Olyan voltál, mint az őszi nap,
bágyadt, csókhintő, néma, beteg
és nem szeretted, azt ki szeretett,
mert ősz fia volt: könnyes gyerek.

Olyan voltál, mint végső sugár,
mely végigszántja lenn a levelet, —
olyan voltál, mint ősz halottja,
mely széllel röpült s aztán elveszett.

PASZTELL

Csend a falú, és a csöndbe belesírnak a holtak;
lélekharangba zúg a halál; s az úton daloltak,
mint kántorok, fürge, fehér pihék fel az égbe:
esünk, zuhanunk, zuhanunk, jön a csönd, és vége.

A szobámban a kályha dorombol, mint mérges cica; [?]
s ki nem akar halni ablakot csuk s ölel szeretőt;
a torony kongat párat s a villanydróton átfut a szél,
s egy kis cseléd kocogva halad az ablak előtt.

ŐSZRE ÉBREDT ...

Őszre ébredt egy reggel az élet
a szávaparti város házsorán,
a nyárszülte szépek és a vétkek
az őszbe hulltak néma-tétován.

Másra ébredt egy reggel az élet,
utolsót csókolt nyárjárt arcomon,
s hallgasd: az eső, nyárifjat vesztő
hóhér kopogtat már az ablakon.

Megyünk,, megyünk, az ősz keze vezet,
a Szávapartról messze, máshová,
hol a nap is csak szomorún nevet
s az évek fonódtak ostorrá.

Mert ostor űz egy nyárcsókkolt fiút,
és megmutatja: lásd, itt a helyed,
aztán nevetve, őrjögve kifut, —
tél, már tavasz, nyár ... s ő mindig nevet.

Őszre ébredt egy reggel az élet
a szávaparti város házsorán,
a nyárszülte szépek és a vétkek
az őszbehulltak néma-tétován.

FAGY

Az utcazaj:
síró kacaj.
Az északszél
a fákon át
lelkembe ér.

Minden fagy már;
reménysugár:
egy jégesap lett
a lelkemen
a gond felett.

Jécsai Andor Ferenc

ÖRÖK RITMUS

Nagyon akartak
és mikor két szív
egymásba dobbant
te megremegtél
lágyan s a roppant
idők szűz burkát
fájón áttörve
elkezdett nőni
a csupasz törpe
mag s bezárva
szent önmagába
meleg új élet
fakadt a drága
anyaszív alatt
a friss vér benned
lüktetni kezdett
az ígéret voltál
a fény a kezdet
s midőn kilencszer
elfogyott a hold
egy lázas füledt
forró nyárnapon
világraszült az
anyafájdalom.

KÖR

Jaj, önmagába mindig visszatér,
Mert köti a Törvény s a lendületből
A mélybe visszahullt vonal lesz: kör.
Hiába vonzza a távol és a tér.

Jaj, hiába nem lehet kitörni.
Hogyha fellázad és égre tör vadul,
Bénán derékba törve visszahull.
Minden csak tenyérszél, minden csak környi.

Jaj, fölszállna, de visszabukik görbén,
Mert zord s kérhetetlen úr a Törvény:
Minden hős akarást fájón derékba tör.

Jaj, az ég felé már nincsen semmi út.
A vonal önmagában visszafut,
S marad örök szabályba zárva kör.

ÉNEK A VÉGTELEN HATÁRÁN.

Legyőzve minden nehézkedési törvényt
Mi fölfelé esünk!

Testünk előrelendül a végtelenbe
S hiába vonz a föld.

A lélek erősebb minden köteléknél.
Száz csodát sugárzik.

És hiába ezer akadály és mélység,
Mi fölfelé esünk!

A csillagok szétszórják hideg sugaruk,
Meredten néz a hold.

Olyan egyedül vagyunk a végtelenben :
Bús, didergő lelkek.

'A meleg földtől örökre elszakadtunk,
De fölfelé esünk!

TUNTETŐK

(Elekfalvi Ferencnek)

az utca zúg és mennydörög
a sarkon tüntető tömeg
a porbafulladt álom
most napra vágyik lázadozva
nincs erő, hogy megállítsa őket
pedig pinceszürkék és bánatfeketék
kis senkik sápadt rongyosok
de így tömegbe verve óriások
hiába minden gumibot
a kordont zúgva áttörik
és zúznak törnek győztesen
megittasulva önmaguktól
fojtó köd száll a kézre agyra
és eldörren egy puska
talán véletlenül

mint tompa jajszó csattan a lövés
ezerszeres visszhangot ver az utca
s valaki elbukik a porba
ahonnan vétetett
a vére felfröccsen az égre
és tört szemének hideg üvegén
lángolva meghasad a nap
dermesztő súlyos csend lesz hirtelen
a húsba vág a némaság
csak a haldokló nyöszörög halkan
béke béke béke

MEGDICSŐÜLÉS

Ma még mint csúf báb
gubóba zárva álmodod
a szent, színesszárnyú holnapot.

Míg majd egy reggel
jön új, lázkeltő fuvallat,
fölébredsz s megrázod magad.

Kipattansz fénylőn
s gubómultad földönhagyva
csillogva fölrepülsz a napba.

A KÖVEK RÓLA ÉNEKELNEK...

A kövek róla énekelnek,
melyeken kis lába tapos
és vele kísért a vágy.
Ködöt kavar, vériszapos,
vörös ködöt és lángruhába öltözött
tündérek táncát varázsolja,
oltja belé a piros vérbe.
És lüktet a vér... már gátja nincs,
már nincs bilincs,
nincs akadály! Mindenén át
rohan, zúdul és lángragyujt.

Óh, hogy irigylem a köveket...
Ha én is ilyen kő lehetnék
az úton, melyen áthalad,
— csak egy pillanat —
kis, büszke lába alatt.
De én csak fájó szívvel, véresen,
tükröző ablakok mögül lesem.
Ő rám se néz, csak elhalad
és én sírok a hullólevelű, bús
őszi fák alatt.
És sírva mondom a köveknek:
kövek, kövek beszéljete!
S a kövek róla énekelnek,
a kövek mindig, mindig róla énekelnek!

A VÉGZET BALLADÁJA

Vigyázzatok! az óra jár,
 A nap lenyugszik s újra kel
 És mindig ott áll a Halál,
 Ahol valaki énekel...

Vigyázzatok! mert pénz csörög,
 Arany nevet csalogatón.
 Pedig csak egy, ami örök:
 Világteremtő szűz Atóm...

Vigyázzatok! dús nő nevet
 Selymes szalónja szőnyegén,
 De van lány, ki rég nem evett.
 S jön érte Csontos Vőlegény...

Vigyázzatok! millió bús
 Ember görnyed iga alatt.
 Mi lesz, ha elfogy majd a Hús?
 Ledöntenek minden falat...

Vigyázzatok! a Végzet jön,
 Átlép városon, földeken.
 Nincs, aki megmeneküljön,
 Nyomában csak halál terem...

Vigyázzatok! mert akkor már
 Süketek lesznek a fülek,
 Szív nem dobog, az óra áll
 S a Végzet lassan elüget...

KENYÉR

Szívemben csendes boldogság van.
Meleg, puha kenyeret ettem
S olyan jó íz maradt a számban.

Édes, mint a napcsókolt gyümölcs.
Az élet minden íze benne.
Édes, de mégis szelíden bölcs.

Minden holt kincseknél többet ér,
Pedig, nézd meg, alig valami,
Kis élesztő, liszt és víz: Kenyér.

VÁZLAT NÉHÁNY VONALLAL

Most meg ne mozdulj!
Néhány vonal. Így!
Kész a vázlat:
Szőke hajad csillogva röpdös
A szélben és nevetsz.
Az ajkad félig nyitva van,
Valamit mondani akarsz.
Valami kedves kis csacsiságot.
Elővillannak fehér fogaid
És szemed pajkosan csillog felém.
A pajzán szél körülölel
És színes szoknyádat cibálja.
Olyan szép ez a pillanat!
De az a kár, hogy elszáll rögtön
S nem marad belőle más:
Csak néhány vonalnyi vázlat...

Kállay István

MIATTA

Apámat, anyámat, hitem és mindenem
elhagyom miatta,
miatta, miatta.

Elmegyek földtől, elmegyek égtől,
elmegyek messze.
S nincs ami fájna, nincs ami hívna,
elmegyek bizonnyal s nem bánok semmit.

Keleten messze,
talán a zsongó dzsungelek mélyén
valaki hívott. Sápado holddal,
halk susogással üzenet indult.

S indulok lépve, dalolva halkán:
— vagyok, ki harcát hűtlen föladta;
miatta, miatta.

AZ ISMERETLENSÉGBŐL JÖTTEM

Az ismeretlenségből jöttem,
kettőnk között az úr bezárult,
a szám, a szóm mind ismeretlen,
csapzott hajam szemembe hull,
de a szemem nem ismeretlen.

Sötétsugarú lámpafénynél
láttad-e, mondd, szememben a lángot?
Nem tudom honnan, merről hoztam őket, —
a két szemem, a két szemem
és bennük azt a halványfényű lángot.

Lehet, lehet,
hogy neked hoztam őket.

VIHAR

Lassú zengéssel zeng az ég,
feketefényű szíven a napnak
a roppant felhők áthaladnak.

Élők és holtak sírva sírnak,
multak kísértő fénye lobban
s az égi szörnyek jóllakottan
elnyujtóznak a préda testen.

Már nincs közel és nincsen távol,
csak bűgő, zúgó szürkeség van,
s egy eljövendő, mondhatatlan
kataklizma ijesztő képe
szívem falára vésve.

SIC TRANSIT ...

Kék szeme volt,
szép szeme volt
és olyan volt a nevetése,
mint a ministráns csengetése,
olyan szelíd és tiszta.

Mind, ami volt,
hiába volt.

Olyan egyformán szűk az árok
és minden sírba beszivárog
lassan és szürkén minden eső,
s ő, a karcsú és a tiszta
a lucskos esőt issza, issza,
két szép szemét pedig kivájjja
a föld nyúlós kis állatkája.

De Isten bölcs.

Ha majd a hang riasztva szólal
s eljön nagy, ítélő szóval:
őt is, kinek most szűk az árok,
kilehelik a vadvirágok.

LENNI CSÖNDESEN ÖNMAGUNKNAK

Jó, hogyha sujt a köd, a pára:
bezárkózni egy kis szobába.

Letenni gondot, nyítt kabátot,
utálni csöndben a világot.

Kicsit meghalni minden este,
ezt a torz halált félve lesve,

és mikor szétfoszlik az álom,
felébredni az ócska ágyon.

Lenni csöndesen önmagunknak,
nem más nevének, más hazugnak.

TIÉD AZ ESTE

Mikor az élet holtra válik,
a szívünk akkor éjszakázik.
Fölborzólódik sejtelemmel
a lelkünk és a vér, a vérünk;
forró kezünkhöz érünk,
komédiázunk,
egymást kerüljük fázva, lesve,
míg végleg beborít az este.
Aztán remegve, hajtott fővel
ki-ki magának elzokogja:
vérem bolondja, vérem bolondja.

— Lásd, leszáll az alkony csendben,
kezed kezemben,
jer, add nekem ezt az estét!
— Jöjj, tiéd, tiéd az este,
felhőrongyok között ereszkedő
lázás, szerelmes, bódult este.

A FENYŐ DICSÉRETE

Aki meghalok idő jöttén,
Neked, kinek ötvenszer ennyi évet
Szabad még élned :
köszöntést mondok.

Én, ki mint a vakondok,
úgy túrom földjét a világnak,
ki ismered fényét az égnek:
dicsérlek Téged.

Én, ki szeretnék hinni, s lenni
magas fenyő, magányos és csodás,
félek, hogy mindez: látomás
s hogy csak Te vagy a való.

Téged is betakar a hó :
ő így imádja tisztaságod,
mellyel a telet megalázod
Te, aki zöld vagy szakadatlan.

Egyszer, ha nyughatatlan
szívemre ráköszönt
a halál : Te fogsz majd átölelni.
Te meg a csönd.

HAVAS HAJNALON

Havas az út,
havas a csönd,
befagy a tó.

Kezemben flaska,
lóbálom vígan,
ballagok vígan.

Havas az út,
iszom az áldást
utolsó csöppig.

Havas a csönd
ballagok, s vígan
ropog a hó.

TEPLOMI ÉNEK

Hús lobogással bűg föl az ének,
ájtatos, bőséges templomi ének.

Im, hulldogál az Úr vetése, —
silány a mai aratása,
ám ő nem unja mégse, mégse.

Mosdatlan szájam s mosdatlan szájuk
Vele, a türelmes, békés Nagyúrral
templomi szókkal így feleselget.

És az ég nem szakad se rám, se rájuk.

Ráth József

VÁROK

Talán haza kéne menni:
Mert nem jön senki, semmi.

Mégis, mintha jönne ott:
Már látom az arcát, a szemét,
Találkozunk és folyik a beszéd:
Rózsás a kert és vídám az élet.

Várok.
Vele fogok hazafele menni.
(És nem jön senki, semmi.)

EMLÉKOSZLOP

Emlékoszlopot állítok néked,
Ó, tűnő percek, kialvó mécsek,
sugarak és holt árnyékok,
merre késtek ?

Néha felocsudok egy dalra, —
és jönnek régi álmok, illatok,
még int a messzeség is tán
vén szemével.

Régi rózsák és hervadt levelek
egymásra téve. Ennyi, csak ennyi
az ifjú lángolás, mely oly
tűzzel éget ?

Hol van az ajkam daloló kedve,
hol a régi, víg, bolondos gyerek?
hol szendereg már az Idő ?
a bús idő ?

Emlékoszlopot állítok néked.
Ó, tűnő percek, kialvó mécsek,
sugarak és holt árnyékok,
merre késtek ?

SZÉPSÉG ÉS JÓSÁG

Szökken a dal, mint illatos méreg,
hurra, Szépség, én köszöntlek téged.
Igazság, jóság, bőség, szemérem:
nincs szebb, mint élni tisztán, fehéren.

Ne bánd, ha másnak arcán ül közöny:
lemossa azt a titkolt éji könny.
Légy tiszta, mint az égi csillagok,
vagy mint a játszó, csillogó habok.

Ó, vígan élni, pataknak partján,
kis, fehér házban, gyermekek között,
hol a jóság szellő-fuvalatján
az örök béke, ím, beköltözött.

Hol nincs durva szó, fegyver és átok,
nincsenek emberi gyarlóságok,
nincsen betegség, halál, adósság:
hurra, én köszöntlek téged: Jóság!

MINT TÉPETT MADÁR.

Szeretném, ha
úgy röppennél karomba, mint tépett madár.
Esővel verten, borzoltan,
félíg élve, félíg holtan,
mint egy visszamaradt madár.

Szived alig
dobbanna meg, ajkad csak néha nyílna ki,
mint egy madár, ki szenvedett,
nálam keresnél meleget,
megtépett, szegény valaki.

Kócos hajad
lesímulna, megpihennél nálam végre,
tépett madár, szegény madár,
fészked mindig kitárva vár
s élve fogad téged, élve.

A KARD ÉNEKE

Engem úgy szültek, pogánymódra
az élet vérző hajnalán, —
apám a büszkeség, a gőg volt
s kegyetlenség az anyám.

Szép szűzek enyhe ligetekben
súgták a hősök fülébe
az új jelszót: kardoddal nyerj el!
s testük kinyílt, vágyban égve.

Én az erő, a vadság vagyok,
tőlem sírhatnak a szentek,
amerre győztes kar visz, ott csak
Urak és Szolgák teremnek.

Amerre járok, fenn az égen
skarlát színű csillag ragyog, —
eltemethettek nyafka vének:
de az igazság Én vagyok!

KERESLEK

Kereslek ott, hol nem vagy, nem vagy.

A messze távol kék egén,
A szépben és a semmiben :
És nem talállak senkiben.

Egy villanásra itt és ott
Feltűnsz, és elmész messzire,
És nem hasonlítasz senkire.

Kereslek ott hol nem vagy, nem vagy.

EGY ÖREG KERT

Egy öreg kert. Az este árnya
A lombos utak közé be-betér,
És mintha régi álmok lelke szállna
Oda, hová a lámpa fénye ér.

A méla utak között néha
Egy-egy kósza emlék elhalad,
S hogy kondul a reggeli harang,
Tűnnek az árnyak, s egy kert marad,

Hová az este árnya be-betér,
Oda, hová a lámpa fénye ér...

TÓ

Itt a tó, hol árnyak világa
Táncol és dalol az esten,
Én nem jöttem ide hiába,
Úttalan útakon
Ezért jártam és ezt kerestem.

A tó morajlik, horgad az éj,
A köd csendesen kél tova,
A moraj lassú, vontatott, mély,
S ki tudja talán,
Talán nem is virrad meg soha.

Talán nem is virrad meg soha
Ebben a derűs határban,
Csak majd a tó moraja hozza,
Csak majd a tó tudja,
Hogy egyszer régen én itt jártam.

AZ ESTE SZÁLL

Az este száll,
Az árny kikél,
És én sírok
Valakiért.

Az este száll :
Két vadgalamb
Csókolózik,
S kong egy harang.

Az este száll,
Az árny kikél,
És én sírok
Valakiért.

Ifj. Tóth László

KOZMIKUS JÁTÉK

Tegnap az égbolt bomlott rendjét figyeltem:
csillagok karcos fénye döfött a szemembe
és a hold buta tányérja bámult.
Kaján kéjjel számolni kezdtem a csillagokat.
A hold közben kiesett szememből,
mint játékos kézből a kavics;
úr-kényelemmel egy fenyő fejére ült,
onnan nevetett rám.
Én szökkenő hahotával visszakacagtam.

KESERGŐ LEVÉL

(Költő barátomhoz, huszonkettedik születésnapomon.)

Úgy szállnak éveim,
mint törött vitorlák végtelen vizen:
lomposan, mégis bátran;
mint csavargó, vagy mint szökevény:
úgy bóbiskolok, szeleknek kitártan,
a sirató-fal bús tövén.

Úgy tűnnek vágyaim,
mint alkonyatkor lopózik az árnyék:
maradozva és sután;
nem bánt már a voltam és leszek,
csak azt tudom, hogy pár verses év után
elfújnak, mint egy porszemet.

VOX HUMANA

Olyan jó:

lenni egyedül,
mikor az árnyék is lesre dül;

születni vaknak,
mikor a színek nem zavarnak;

hallgatni bénán,
bambán bámolni bamba tréfán;

nem lenni néha,
mikor ránkborul álom-véka;

tagadni ezt-azt,
mikor józanság nem marasztgat;

elbukni gyáván,
mégis leskődni üres vártán.

OKTÓBERI DÉLUTÁN

Az ablakon hasas darázs motoz,
riadtan sandítunk jobbra-balra;
míg körénk homályt önt az este:
árnyékunk torzul tapad a falra.

Fakó vágyunkban a tél üzenget,
és mire sóhajtva sűgod: eressz! :
a párkányon vergődik a dongó,
de öt perc múlva csend és béke lesz.

LÁMPAFÉNY

Ha kigyújtod: fürge fénnel üdvözöl,
utánad kúszik minden vak sarokba,
és hiába fordítsz hátat kényesen,
a falon táncol már babonás fodra.

Míg húnzó szemmel bámulsz asztalodra:
bűvös körébe szelíden bekerít,
és hiába üldöz munka, vagy idő:
kancsal álmaidba elszökhetsz megint.

Virraszt fölötted konokul a lámpa,
és nincsen többé távol és közel, —
remeg a fény, de a végtelen ölel.

(Mikor fázósan ébredsz és kezedre
csöppnyi meleget lehel az áram, —
ugye tudod, hogy akkor január van?)

ALÁZKODÁS

A szemeid nyugtalan völgye
néha gonosz és hideg üzeneteket
vet ki magából, —
néha meg elborító lávát
küld a szemeimre.
Ilyenkor én
lehajtom a fejem
és engedem ölembe hullni
szerelmünk húnnyó pernyéit.

TÉLI SZÍNEK

A határon rózsás hó fekszik,
a nap patyolat-csíkja átszökik az úton,
lila füst int búcsút a háznak, —
kékes tej öntözi odabenn
a savószemű gyerekek torkát
és rőt macska húzódik a falhoz.

PANASZOS SZONETT

A napfény ránk csak lopva téved,
fáradt felhők közt, hidegen,
az éveinknek szökött csapatja
sandán kacsint, mint félig-idegen.

Úttalan lett újra az útam,
álmaim vak révbe tétek,
de érzed, hogy bús sóhajom suhan
a szelíd tavaszban egyre érted?

A tegnapokra nem idézek új tanút,
bár torz szívemre hull az emlék,
mint a hó, mikor síkos kacajjal földrefut.

A holnapokra nem áhítok víg csodát,
csak csendes szeretet oltsa lelke,
mikor a könnyem békés mosollyá olvad át.

MAGÁNYOS ÉNEK

Üzenjete ma értem fények,
és toborozz magadhoz messzi csillag,
és símogassatok kóbor szelek,
mert lelkem pillérei rogyadoznak
és bús hahotával inognak.

Csittulj bennem zajló világ,
vagy torzulj kábult halommá,
mit odahagyott cél és értelem.

Vezessetek a Kedveshez,
ti ismeretlen hullámos utak,
a Kedveshez, ki eljövendő
és éppen érkezik.

Neki ígértem mindent;
torz szívemet: szegénységem aranyát.

És mikor vágyak lázba kevernek,
tedd kezed vállamra Törvény,
mert szentnél szentebb az én szeretésem
és azé is, ki értem elindult.

(Ne hazudj többé hamis perc,
mert tudom, hogy
mikor a nap sután lecsuklik:
üzen utánam a Kedves
a kékszínű sötétben.)

Várady Rózsa

KÖNYV

Az ablakdeszkán hagytam könyvem,
s a kósza szél, a kis hamis:
végiglapozta füрге ujjal.

Mintha könyv volnék magam is,
úgy érzem néha elhagyottan
egy nagy kéz előtt lelkemet,
mikor a sors belémlapozgat,
s átfut, akár egy levelet.

ÉRZÉKENYKEDÉS

Most fáj a szó, a hanggal hangzó,
a nagybetű s a mássalhangzó, —
most fáj a kongató harangszó,
csak a csend jó, csak a csend jó.

Most jó királyt játszani némán
egy csendes szoba birodalmán, —
vámot szedni a csend határán,
az átállépőt visszavárván...

Most fáj a szó, a hanggal hangzó,
a nagybetű s a mássalhangzó, —
most fáj a kongató harangszó,
csak a csend jó, csak a csend jó.

ARCOK

A síma arc nem emberarc,
mert nem járt rajta még az élet;
a kutyaarcot szeretem,
melyen az élet semmivé lett.

A megvert, elnyűtt kutyaarc:
az életteljárt ember barna,
kíntólbarázdált, istencsókos,
sárdobással magasztalt arca.

A benneülő hű szemek
reádtapadnak, sírnak, kérnek,
és fáj a lelked, hogyha zendül
a cserepes szájon az ének.

A síma arcok mosolya:
az üres sírok délibábja;
a kutyaarc csak ritkán éled,
de belereszket, aki látja.

VÁGYAM

Olyan mély és meleg a vágyam
utánad, mint a vér, a bor,
a bíborrózsa, az éj és zene,
olyan mély és meleg a vágyam,
mint forró Kelet fűszere.

Olyan hű és tiszta a vágyam
utánad, mint a jég, a kő,
a szűz ravatala, vagy a márvány,
olyan hű és tiszta a vágyam,
mint kereszt a Krisztus vállán.

Olyan vad és fájó a vágyam
utánad, mint a szíj, a kés,
vagy tetszhalottak boncolása,
olyan vad és fájó a vágyam,
mint Magdolna alázkodása.

KÖZÖNY

Memento mori — nem tudom, mért fázom;
gyerünk haza, a hegyek öle vár,
most szép tavasz van, virágzók a rétek
és zöld ravatal körül a határ.

Memento mori — a halál hazugság,
csak élet van és sok fehér, beteg,
hervadó lélek, — és a halál játék:
de én haláltalan is elmegyek!

Memento mori — én sose éltem,
mit tudom hát, — hogy mi az a halál?
Ha játék: játék, — ha való se bánom:
engem a halál is holtan talál.

ROSSZ CSENDJEIMBEN

Rossz csendjeimben az Isten kacag;
Versetdadogó, félszeg lelkemet
Kacagja fájó, keserű váddal,
Elkárhoztató Isten-kacagással.

Rossz csendjeimben halál harangoz,
elparentálja bennem, ami jó,
Kedvet temető, őszi kongatással,
Elkárhoztató halálos hívással.

Rossz csendjeimben a semmi lapul,
Vár türelmesen, — fehér örület,
Tudom, hogy nincs, de érzem: mintha várna,
Hogy átkísérjen egy szörnyű világba.

VÁZLAT

A szívemben most annyi bánat fér el,
és nem vész össze semmi szenvedéllyel.
Ha most kikötnél lelkem tiszta partján,
megdőbbennél: az arcom milyen halvány.

ŐSZI BESZÉLGETÉS A LÉGGYEL

Legyecske, picike élet,
szeretlek téged.

Szeretlek, néma,
beszédre béna
kis bogár.
Apró a lábod,
apró világod
csupa határ.

Szép vagy tavasszal;
fűszál-arasszal
mér az Úr.
Szép üvegszárnyad,
ezüstös árnyad
fénye szúr.

Zizegve zörrensz,
minek is örvendsz,
csöppnyi lény?
Nincsen lakásod,
nincs más barátod,
csak a fény.

Ősz van, legyecske!
Hát te, szeretsz-e?

GÚNYGAVALLÉR

Gúny-gavallér a szívemre vert, —
nyálkás ujjakkal dobolt szívemen,
és könnyeimet tenyerébe vette,
és azt mondta, hogy őt szeretem.

(Sokszor álmodom ravatalról, —
a sápadt halott, olyan, mint a Gúny:
röhög a szája, keze szörnyű démon,
de homloka elnéz szomorúan.)

Hiszem: a Gúny fáj önmagának, —
anyátlan árva, magából ered, —
én megtanulok nem félni a Gúnytól,
szíve van és talán — szeret.

JEGYZETEK.

BALÁZS GÖRGY. Született 1921-ben Berlinben. Verseiben zeneiségre és plaszticitásra törekszik; minden verse egy-egy hangulat. Önálló kötetei: Az élet hangjai (Szeged, 1937) és Aranypapír (Szeged, 1938). Egyik megzenésített versét a budapesti Bristol Hallban sorozatosan előadják. (Szegeden végzi tanulmányait.)

DALMÁT JÓZSEF. Született 1921-ben Szegeden. A forma háttérbeszorításával élményeinek hű és teljes visszadására törekszik. Versei a szegedi napilapokban és a debreceni Akarat-ban jelentek meg. (Szegeden középiskolás.)

JÉCSAI (BOHN) ANDOR FERENC. Született 1919-ben Szegeden. A realitások és az idealitások harcában az élet valódi értelmét és szépségeit keresi verseiben. Írásai a helyi és fővárosi lapokban jelentek meg. (Az egyik szegedi pénzintézetnél dolgozik.)

KÁLLAY ISTVÁN. Született 1914-ben Vácut. Tanulmányait Budán és Istambulban végezte; két éven át a szegedi egyetemen bölcsészetet hallgatott. Verseinek tartalmi dinamikája legtöbbször feloldja a formák kötöttségét. Önálló kötete: Miatta (Szeged, 1936). (Jelenleg Budapesten él.)

RÁTH JÓZSEF. Született 1921-ben Szegeden magyar földbirtokos családból. Verseinek tartalmi és hangulati elemei keresetlen szimbolumokban olvadnak össze. Önálló kötete: Versek (Szeged, 1938). (Budapesten végzi tanulmányait.)

Ifj. TÓTH LÁSZLÓ. Született 1916-ban Nagytapolcsányban, (Nyitra megye). Babits Mihályt vallja mesterének; az ő szubjektivitását és klaszszikus formakésztségét igyekszik magáévá tenni. Előkészületben: Paul Claudel: Keresztút c. versorozatának műfordítása. (A szegedi egyetem bölcsészhallgatója.)

VÁRADY RÓZSA. Született 1919-ben Marosvásárhelyt. Irodalmi eszményei: Ady és Kosztolányi. Verseiben „hárfára kotázza a női szívverést”. Több szegedi folyóirat és napilap közölte verseit. (Szegeden főiskolai tanárjelölt-hallgató.)



XA M2 482

